

квітучий край» [4, с. 31]. У цьому плані авторський міф поета органічно вписується в загальну картину міфопростору лірики поетів Придунав'я.

Підсумовуючи, зазначимо, що у В. Сімейка, як і в усіх придунайських авторів, міфологеми астрального культу оприявнюють специфічний комплекс смислових перспектив того чи того міфообразу, що кореспондується з усіма іншими сегментами міфопоетики як цілісної художньої системи. При цьому слід звернути увагу на думку сучасних

літературознавців про те, що саме поняття «міфотворчість» «певною мірою послаблює тотальну заангажованість міфологією й потенційно скеровує увагу дослідника у сферу поетології, на з'ясування художньо специфічних аспектів літературної творчості» [12, с. 19]. Отже, подальше ґрунтовне дослідження модусу міфопоетики уможливить її висвітлення як всеосяжного феномену індивідуального естетичного коду кожного з митців Придунав'я.

1. Соловей Е. С. Українська філософська лірика : [навчальний посібник із спецкурсу] / Е. С. Соловей. – К. : Юніверс, 1998. – 368 с.
2. Райбедюк Г. Б. Художня трансформація астральної символіки у творчості українських поетів-дисидентів / Г. Б. Райбедюк // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : Збірник наукових праць. – К., 2009. – Вип. 18. – С. 159-170.
3. Бобогло М. Г. Міфопростір лірики поетів Придунав'я / М. Г. Бобогло, Л. Г. Фоміна // Філологічні діалоги : Збірник наукових праць. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2017. – Вип. 4. – С. 415-426.
4. Сімейко В. Й. Дунайська легенда : поезії / В. Й. Сімейко. – Ізмаїл-Кілія, 2001. – 104 с.
5. Сімейко В. Й. Першоцвіт кохання : поезії / В. Й. Сімейко. – Ізмаїл-Кілія, 2002. – 56 с.
6. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія : вибрані праці з фольклористики й літературознавства / М. І. Костомаров. – К. : Либідь, 1994. – 384 с.
7. Пономаренко О. Г. Образ сонця в поезії Б.-І. Антонича і Т. Шевченка (взаємоперетікання християнських і язичницьких мотивів) / О. Г. Пономаренко // Українська мова і література в школі. – 2004. – № 2. – С. 51-56.
8. Голомб Л. Г. Новаторські тенденції в українській літературі кінця ХІХ – перших десятиліть ХХ ст. – Ужгород : Гражда, 2006. – С. 177-192.
9. Василюк М. Д. Серце на долоні бандури / М. Д. Василюк. – Ізмаїл : СМІЛ, 2005. – 64 с.
10. Кибкало Т. О. Дві мови – два крила / Т. О. Кибкало. – Ізмаїл : СМІЛ, 2005. – 64 с.
11. Моренець В. П. Міфологічна течія в українській поезії другої пол. ХХ ст. / В. П. Моренець // Слово і Час. – 2002. – № 9. – С. 43-51.
12. Скупейко Л. І. Міфопоетика «Лісової пісні» Лесі Українки / Л. І. Скупейко. – К. : Фенікс, 2014. – 236 с.

**ПЕДАГОГІЧНА СЕМІНАРІЯ В БАЙРАМЧІ:
МАЛОВІДОМІ СТОРІНКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В БЕССАРАБІЇ
(70 – 80-ті роки ХІХ ст.)**

Лілія Циганенко

д. іст. н., професор,

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Про земства на теренах Російської імперії написано вже багато. Такі автори як В. Андрієвський, А. Бабін, Г. Герасименко, Т. Крачун та інші докладно проаналізували роботу бессарабських земств протягом всього періоду їх існування [1]. Навіть у автора цих строк є кілька наукових статей,

в яких розглядається роль дворян в діяльності бессарабських земств [2]. Однак в історії діяльності земств у Південній Бессарабії другої половини ХІХ ст. є один досить цікавий факт, який залишився поза увагою дослідників. Мова йде про відкриття та нетривале існування

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

учительської семінарії в містечку Байрамча (нині с. Миколаївка-Новоросійська Саратського району Одеської області).

Нагадаємо, що у відповідності до Положення про губернські та повітові земські установи (1864 р.) в Російській імперії виникли нові органи місцевої адміністративної влади – земства, які функціонували з метою «управління справами що стосуються місцевих потреб кожної губернії та повіту» [3]. Регламент 1864 р. чітко прописував сфери впливу та обов'язки земств, серед яких знайшлося місце й освітній діяльності. Однак на ділі держава намагалася обмежити доступ земств до цього сектору, підкріплюючи свої намагання низкою законодавчих актів. 1870 р. було надруковано «Інструкцію інспекторів та директорів народних шкіл», у відповідності з якою означені посадовці були наділені адміністративно-поліцейськими повноваженнями, а відтак, народна освіта підпала під нагляд цих владних чиновників. Окрім цього, 25 травня 1874 р., з'являється новий «регламент», який остаточно обмежував права земств в управлінні народною освітою. Згідно нового документу, головами шкільних рад могли стати лише предводителі дворянства; а одне з головних їх завдань полягало в «захисті школи від злочасних впливів». До складу шкільної ради входили лише 2 представники місцевого земства, решта обиралися з числа шкільних інспекторів, представників Міністерства освіти, Міністерства внутрішніх справ, духівництва, міської адміністрації тощо.

Однією з проблем, яка поставала перед регіональними школами в другій половині XIX ст. – недостатня кількість педагогічних кадрів. І якщо в більшості інших регіонів імперії це питання більш-менш вирішувалося, то в малозаселеній Бессарабії при відсутності власного вищого навчального закладу ця проблема набула особливо гострого звучання. В цій ситуації місцеві земства спробували прийти на допомогу. Так з'явилася ідея створення та

відкриття педагогічної семінарії в м. Байрамча.

Ідея відкриття семінарій знайшла своє відображення в урядовому розпорядженні щодо запровадження в різних регіонах імперії спеціальних освітніх закладів для підготовки вчителів для сільських шкіл. На підставі урядового рішення керівник Одеського шкільного округу, в листі (13 жовтня 1871 р.) на ім'я голови Бессарабської земської управи сповіщав про необхідність відкриття такої навчальної установи. Після тривалих узгоджень було вирішено облаштувати зазначений навчальний заклад саме в містечку Байрамча в Бессарабії. Такий вибір пояснювався тим, що в Байрамчі було розташовано 14 десятин землі, що належали шкільному округу та кілька великих приміщень, в яких тимчасово облаштувалося командування Новоросійського козацького війська. Терміново до Байрамчі було відправлено комісію, яка мала з'ясувати перспективи відкриття педагогічного закладу. Висновки комісії були позитивними: наявні будівлі були оцінені в 10 000 руб. що дорівнювало мінімальній сумі, необхідній для відкриття учительської семінарії. І ось тут губернське керівництво «згадало» про земства, висловивши сподівання на фінансування цього проекту з боку земств.

Настанови керівника Одеського шкільного округу були ретельно обговорені на регіональній земській нараді, яка дійшла таких висновків:

1. Добре організована учительська семінарія принесе значну користь для народної освіти краю, завдяки підготовці педагогічних кадрів, що так необхідні для Бессарабії.
2. Відкриття семінарії автоматично звільняло земства від організації та проведення щорічних курсів для вчителів, які, як правило, проводилися в одній зі шкіл Кишиневу, а на їх утримання виділялося понад 2 000 руб.
3. Із запропонованих 50 державних стипендій для навчання в

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

учительській семінарії не менше половини мали бути розподілені серед мешканців Бессарабії.

4. Земства дали згоду на фінансову підтримку семінарії. Так, Акерманське земство виділяло 3 000 руб., а регіональне земство – 5 000 руб. для ремонту приміщень під семінарію в Байрамчі [4, арк. 24-29].

5 грудня 1871 р. на загальних зборах Бессарабського земства було схвалено рішення щодо виділення коштів, але при дотриманні певних умов, а саме: а) гроші, що залишаться після проведення необхідних робіт мають бути використані для облаштування ремісничих класів при семінарії; б) заклад необхідно відкрити не пізніше другої половини наступного року; в) половина державних стипендій призначалася вихідцям з Бессарабії [4, арк. 73-74].

Така позиція бессарабського земства викликала невдоволення голови Одеського шкільного округу, який у листі до земських зборів наполягав, що семінарія відкривається не лише для бессарабської молоді, а для всіх, хто хоче присвятити себе педагогіці та мешкає в межах Одеського шкільного округу [5, арк. 38-39]. Й поки йшли своєрідні «торги» за кількість державних стипендій для бессарабців, процедуру по відкриттю учительської семінарії було розпочато.

Відкриття нового навчального закладу відбулося 19 листопада 1872 року. На цей момент в семінарії було 69 учнів, з яких 51 вже були зараховані на навчання. Що ж до державних стипендій на утримання семінаристів – 35 отримали саме представники бессарабського регіону [6, с. 468]. Бессарабське земство взяло на себе частину стипендіатів закладу, виділивши 500 руб. на ці потреби. У 1873-1874 начальному році повітові бессарабські земства надавали стипендії 23 учням семінарії [7, арк. 29].

Однак і тут Бессарабське земство стикнулося з новою проблемою – відсутністю бажаючих навчатися в учительській семінарії. Іншими словами

гроші були виділені, однак бажаючих скористатися цією можливістю було обмаль. Наприклад, земство Сорокського повіту опікувалося лише 3 учнями, що навчалися в Байрамчі. Вони отримували стипендію в сумі 180 руб. щорічно, але ці гроші не прокривали усіх витрат [8, с. 115-116]. На допомогу з боку батьків учнів розраховувати було неможливо в зв'язку з їх бідністю, – зазначається в архівному документі [9, арк. 36]. Можна лише уявити собі в яких злиднях перебували учні семінарії. До речі, всі три стипендіати згодом закінчили навчання та повернулися до свого повіту, де продовжили працювати в якості учителів сільських шкіл. Цікавим на нашу думку є той факт, що це були єдині учні з усього Сорокського повіту в учительській семінарії, що є реальним свідченням результативності роботи закладу.

Після декількох років діяльності навчального закладу Бессарабське губернське земське зібрання разом з інспектором Одеського шкільного округу направило комісію з перевіркою до учительської семінарії в м. Байрамча. Висновки комісії були невтішними. В семінарії не вистачало аудиторій для навчання, а ті що були в наявності стали непридатними для проведення занять з причини руйнування підземними водами [10, арк. 7]. В закладі не було власного гуртожитку або окремих кімнат для розміщення учнів, що призводило до додаткових негараздів і проблем. Поряд з семінарією не було жодної школи, в якій би семінаристи-учителя могли пройти практичну підготовку.

Висновок комісії був очевидним – учительська семінарія в м. Байрамча підлягала закриттю, що й відбулося 20 серпня 1886 року. Кілька семінарських класів були переведені до міста Акерман.

Таким чином, спроба вирішити питання відсутності педагогічних кадрів у регіоні шляхом їх підготовки в учительській семінарії м. Байрамча завершилася крахом. Ні губернська влада, ні земства не виявили реального бажання

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

вирішити цю проблему й фактично народу, нажаль, не входила в коло залишили навчальний заклад наодинці з пріоритетних завдань царських чисельними труднощами. Освіта власного можновладців.

1. Андриевский В. Деятельность Бессарабского земства по развитию образования (конец XIX – начало XX ст.) // Ведомости АН МССР, серия общественные науки, Кишинев, 1984; Бабин А. Формирование молдавской интеллигенции во второй половине XIX – в начале XX ст., Кишинев, 1971; Герасименко Г. Земское самоуправление в России, Москва, 1990; Крачун Т. Очерки истории развития школ и педагогической мысли в Молдавии, Кишинев, 1977.

2. Циганенко Л.Ф. Участь представників дворянської верстви населення в діяльності земств Бессарабії (друга половина XIX – початок XX ст.) // Південь України: Етно-історичний, мовний, культурний та релігійний виміри, Одеса, 2007; Циганенко Л.Ф. Дворянство в складі земських установ Бессарабії // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: збірник наукових праць, Харків, вип.11, 2008; Циганенко Л.Ф. Дворянство Півдня України (друга половина XVIII – 1917 рр.) : Монографія, Ізмаїл, 2009.

3. Положення про губернські та повітові земські установи 1864 р. // Повне зібрання законів Російської імперії, зібрання 1867, т.39, від. 1, № 40457.

4. Національний архів Республіки Молдова (далі НАРМ), ф. 65, оп.1, спр. 295.

5. НАРМ, ф. 2, оп.1, спр. 40.

6. Грошовий звіт Бессарабської губернської земської управи за 1876 // Збірник Бессарабського земства, 1878, № 1-2.

7. НАРМ, ф. 2, оп.1, спр. 8308.

8. Таблиця витрат повітових земств Бессарабії // Історія та діяльність земств в Бессарабії на протязі 50 років; Земські установи згідно законам 1864, 1890 та 1917 років, Кишинів 1920.

9. НАРМ, ф. 65, оп.1, спр. 698.

10. НАРМ, ф. 65, оп.1, спр. 1242.

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ СЕМАНТИКИ СТІЙКИХ СЛОВЕСНИХ КОМПЛЕКСІВ З ЧИСЛОВИМ КОМПОНЕНТОМ

Тетяна Цуркану

*аспірантка кафедри романо-германської філології
Ізмаїльський державний гуманітарний університет*

Розвиток сучасного мовознавства передбачає вивчення мовних процесів в рамках антропоцентричної парадигми гуманітарної думки. У зв'язку з цим, однією з найважливіших проблем лінгвістичної науки сьогодення є вивчення ролі людини в мові. Образ людини в національній картині світу включає в себе як загальні уявлення про людину, універсальні для різних культурних традицій, так і специфічні, які віддзеркалюють риси національного світобачення та розуміння людської природи.

Витоки антропоцентричної парадигми своїм корінням сягають ще часів Вільгельма фон Гумбольдта [4]. Видатний науковець вважав, що саме в мові

відображуються духовна культура народу, а поняття «народний дух» та «національна мова» у нього майже ідентичні. Згідно з його думкою, кожен народ бачить по-своєму єдиний зміст та устрій буття, яке, за трактуванням Г.Д. Гачева, називається національним образом світу [3].

Інтерес сучасної лінгвістики викликає не просто людина, а особистість, яка є індивідом, носієм свідомості та яка володіє складним внутрішнім світом та певним відношенням до долі, світу речей та собі подібним.

Стійкі вирази мови розглядаються з точки зору відображення в них культури, національно-специфічних особливостей мислення, менталітету народу, який розмовляє цією мовою. Фразеологічні